

LUPA SOTKEA

VIRHEIDEN JA EREHDYSTEN
~~SÄHKÖPISÄKÄÄRSTÄNSIDEN~~
KÄSIKIRJA

KERI SMITH

TUHOA TÄMÄ KIRJAN TEKIJÄ

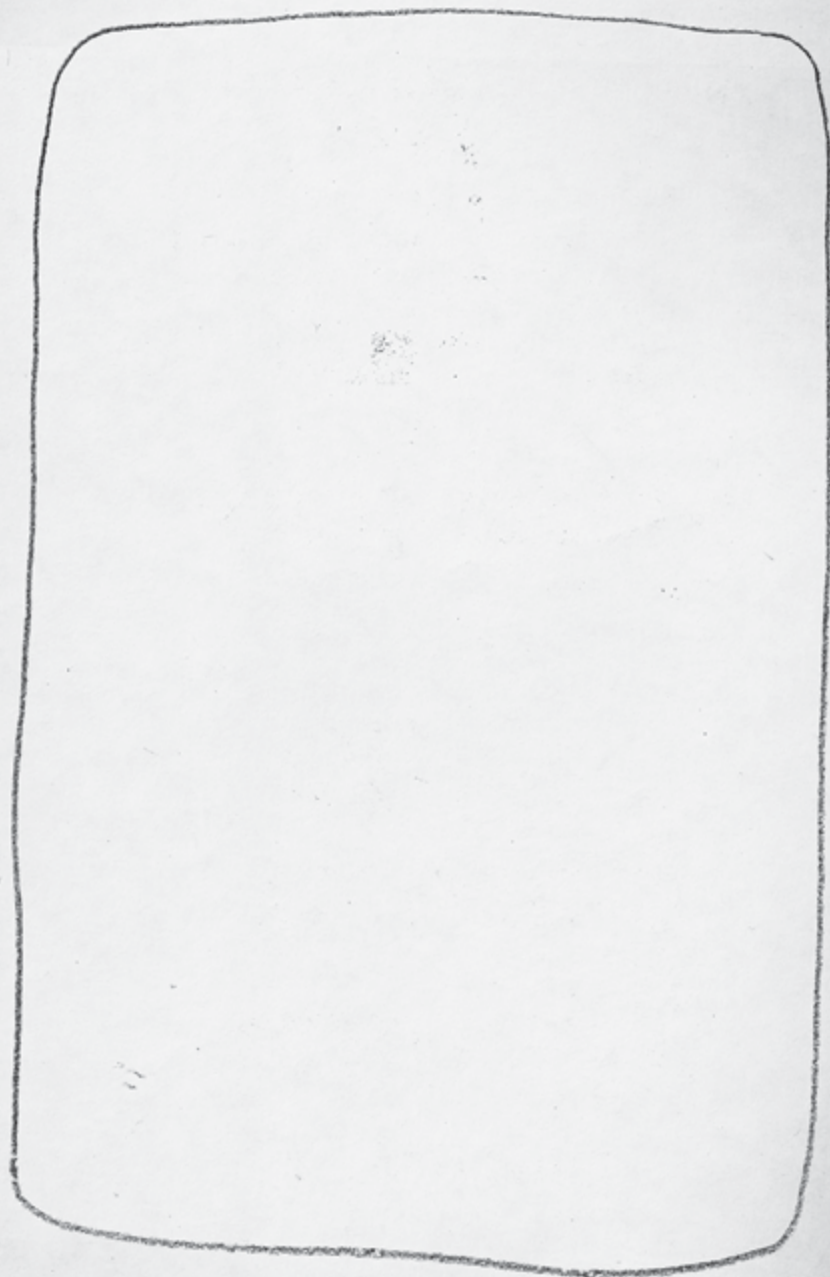

**LUPA
SOTKEA**

VAROITUS:

ÄLÄ TAVOITTELE KAUNISTA
JÄLKEÄ. ÄLÄ HEITÄ KIRJAA
POIS, VAIKKA ET TYKKÄISIKÄÄN
LUOMUKSISTASI JOLLAKIN SEN
SIVULLA. ÄLÄ PELAA VARMAN
PÄÄLLE. ÄLÄ MUREHDI HELPPO-
LUKUISUUTTA. MUISTA PITÄÄ
HAUSKAA. MUISTA AIHEUTTAA
SOTKUA. MUISTA KOKEILLA
JOTAIN SELLAISTA, MITÄ ET
OLE VIELÄ KOSKAAN ENNEN
KOEILLUT. ÄLÄ MIETI LIIKAA
(SE LISÄÄ MIELENRAUHAA.)

KIRJOITA OMA JOHDANTO: ↘

**VIRHEIDEN JA
EREHDYSTEN
KÄSIKIRJA**

Keri Smith

Suomentanut Maria Lyytinen

**WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ •
HELSINKI**

Suomennettu englanninkielisestä alkuteoksesta
Mess – The Manual of Accidents and Mistakes

© Keri Smith

Suomenkielisen laitoksen graafinen toteutus
Aino Sutinen ja Ville Manninen

Suomenkielisen laitoksen copyright © WSOY 2018
ISBN 978-951-0-43716-2

DEREK BAILEY IMPROVISAATIOSTA:

"LUULEN, ETTÄ MONET IMPROVISOIJAT TYKKÄÄVÄT IMPROVISOINNISTA SIINÄ PIILEVIEN MAHDOLLISUUKSIEN TAKIA. SIKSI, ETTÄ SILLOIN VOI TAPAHTUA JOTAIN YLLÄTTÄVÄÄKIN. ESI-MERKIKSI "ITSESTÄ IRTAUTUMINEN". IHMIstä HÄMMENTÄÄ JOKIN NIIN, ETTÄ HÄN REAGOI JA TOIMII HETKELLISESTI, VAIKKA VAIN PARIN SEKUNNIN AJAN, TOISIN KUIN YLEENSÄ. IMPROVISOINNILLA VOI SIIS SAADA AIKAAN JOTAIN, MIHIN EI EDES TAJUNNUT KYKENEVÄNSÄ."

Huom: Voit lukea tämän johdannon tai jättää lukematta ja kirjoittaa oman esipuheesi viereisen sivun tyhjään tilaan. Voit myös käydä saman tien tehtävien kimppuun.

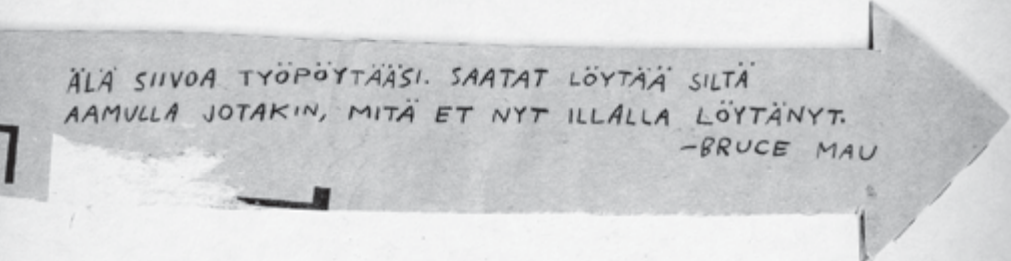
JOHDANTO

Pari vuotta sitten minua alkoivat kiehtoa hollan-tilaistaustaisen taiteilijan Bas Jan Aderin teokset. Ensimmäisenä niistä näin Broken Fall -nimisen videoteoksen, jossa kuvataan korkealla puun oksassa käsiensä varassa vaarallisen näköisesti roikkuva miestä keikkumassa pienen puron yllä. Oksan keinuessa ja kallistellessa huomasin odottavani vääjäämätöntä lopputulosta. Jännittävä odotus sai minut hymyilemään ja purskahtamaan hillittömään nauruun. Sitten kävi juuri kuten arvata saattaa. Mies putoaa videolla puroon ja kapuaa penkalle, ja koko tapahtumasarja kestää vain 1.44 minuuttia.

Ader käsitteli teoksissaan usein painovoimaa – putoamista ja tippumista eri muodoissa. Täysin älytöntä, ja juuri siksi niin mahtavaa. Järjetöntä, nerokkaan yksinkertaista ja silti vakavaa.

Aderia käsittelevässä dokumenttielokuvassa haastatellaan vanhaa hollantilaista merimiestä, jonka ajatukset kiteyttävät erinomaisesti Aderin taiteen idean. Mies puhuu epäsuorasti improvisaatiosta, mutta ymmärsin haastattelusta, että Aderin ”putoamisten” juju ei piile itse putoamistapahtumassa vaan siinä (kymmenesosasekunnin kestävässä) hetkessä, jossa hän päättää päästää irti, antaa mennä. Se on siirtymähetki, jona ihminen jättää taakseen kaiken muun ja hyppää tuntemattomaan.

Improvisaation, taiteen ja erilaisten kokeilujen kautta me yritämme saavuttaa tuon hetken yhä uudestaan – hetken, jona jätämme taaksemme kaiken vanhan ja hyppäämme kohti tuntematonta. Koska

ÄLÄ SIIVOA TYÖPÖYTÄÄSI. SAATAT LÖYTÄÄ SILTÄ
AAMULLA JOTAKIN, MITÄ ET NYT ILLALLA LÖYTÄNYT.
-BRUCE MAU

niin olemme tehneet ennenkin ja se on koukuttavaa, kiehtova vapautumisen tunne, joka huimaa ja pelottaa yhtä aikaa. Siinä hetkessä voi kokea tekevänsä jotain aidosti arvokasta, elävänsä jonkin suuren ja vielä tuntemattoman partaalla. Jonkin uuden äärellä (ja juuri niin haavoittuvaisena kuin siinä hetkessä onkin).

Me kaikki tiedämme, miltä tuntuu kaatua, mutta kuinka moni meistä on kokeillut käyttää painovoimaa välineenä? Eikö putoaminen tai rikkominen käy meiltä yleensä vain vahingossa? Mutta miltä tuntuisi horjuttaa

tasapainoan tahallaan?

“Virhe” ja “erehdys” tarkoittavat (tässä kirjassa): Sattumuksia tai tapahtumia, joiden lopputulokseen niiden aiheuttaja ei voi täysin itse vaikuttaa ja jotka johtavat seuraamuksiin, joita tekijä ei ole osannut ennakoida. Niitä voisi kutsua myös “kokeiluiksi”.

Kun työstin tätä kirjaa, oivalsin tarkoittavani ”virheillä” itse asiassa improvisaatiota. Improvisaatio edellyttää meiltä sitä, että päästämme hetkeksi irti ja heittäydymme tilanteeseen, jossa joudumme tekemään spontaaneja päätöksiä. Nopeiden päätösten äärellä meidän on puolestaan hyväksyttävä se, mitä on jo tapahtunut, ja edettävä olemassa olevan tilanteen pohjalta. Improvisaatio sysää meidät myös olosuhteisiin, joihin emme yleensä muuten hakeutuisi. Juuri se onkin tämän kirjan tarkoitus: johdattaa meidät tilanteisiin, joita emme itse voi täysin hallita, ja uskaltautua sellaisille alueille, joille emme yleensä menisi. Sitä kautta meille taas aukeaa mahdollisuus luoda jotain täysin uutta ja erilaista.

Sekä koulutettuja että itseoppineita taiteilijoita vaivaa usein se, että he pyrkivät turhan hartaasti tekemään ”kaunista, tarkkaa ja täydellistä” jälkeä. Silloin tekemisestä puuttuu sekä materiaalien että itse työprosessin osalta spontaaniutta tai leikki-mielisyyttä. Kokeilunhalua. Ja silloin lopputuloksesta tulee tärkeämpi kuin itse prosessista.

Haluaisinkin tämän kirjan harjoitusten avulla rohkaista sinua heittäytymään luomisprosessiin piittaamatta lopputuloksesta tippaakaan. Tehdään itse kokemuksesta tärkein osa prosessia. Entäs jos et edes miettisi lopputulosta?

MITEN SIIS TEHDÄ TAHALLAAN VIRHEITÄ?

Toivon, että kun ihminen antautuu ensin pienten asioiden (kuten erilaisilla materiaaleilla leikittelyn) kautta tuntemattomalle, kokeilunhalusta alkaa pikku hiljaa muodostua ”tapa”. Alamme vähitellen tottua riskinottoon töiden parissa, ja ajan myötä uskallamme sitten kenties ottaa isompiakin riskejä, sekä luovissa prosesseissa että elämässä yleensä. Eikä silloin tarvitse enää miettiä, oliko kyseessä alun perin virhe.

MIKSI HEITTÄYTYÄ MOISEEN?

On vapauttavaa antautua epätäydellisyyden mahdollisuudelle ja jopa pyrkiä siihen (tilanteisiin, joissa voi mokata), koska silloin voi rennosti nauttia elämän edestakaisesta aaltoliikkeestä. Kaikki ei aina mene elämässä ”siististi”, kaavan mukaan. Sotkussa piilee kuitenkin paljon kaunista.

Sotkun seasta voi myös löytää yllättäviä yhteyksiä ja ristiriitaisuuksia. Ne taas johtavat usein uusiin ideoihin, tutkimusretkiin, yhdistelmiin ja ratkaisuihin.

VIRHEITÄ JA EREHDYKSIÄ ERI TILANTEISSA – MITEN LÄHESTYÄ IMPROVISAATIOTA

- liikkeessä (eksymällä, kompastumalla, kävelemällä takaperin, heittämällä jotain)
- materiaalien parissa (leikkelemällä, valuttamalla, tiputtamalla, murskaamalla, antamalla ränsistystä/lahota jne.)
- kirjoittamalla (kieliopista ja oikeinkirjoituksesta piittaamatta)
- vuorovaikutustilanteissa (puheen tai tekojen kautta)

MENETELMÄT, JOITA TÄMÄN KIRJAN PARISSA HYÖDYNNETÄÄN

- onnekas sattuma (tilanteet, joissa löytää sattumalta jotain hyvää, varsinkin silloin kun on etsimässä jotain ihan muuta)
- ennustamattomuus (luomista sattuman, tuurin tai taikuuden avulla)
- ylitarjonta tai pula tarvikkeista

JA TÄSTÄ SE ALKAA...

toiminnan keskeyttäminen ja tilanteen tarkkailu, kun toiminta keskeytetään sen eri vaiheissa (keskeytyskeinot voivat olla etukäteen suunniteltuja tai yllättäviä)

- uusien ideoiden yhdisteleminen
- nopeus
- aliarviointi ja yliarviointi

- alitajunta
- détournement, situationistien kehittämä käsite, olemassa olevan teoksen muunteleminen niin, että sille annetaan uusia merkityksiä

TAVOITTEET

Tämän kirjan harjoitusten on tarkoitus:

1. viskata sinut tilanteisiin, joissa et voi juurikaan vaikuttaa lopputulokseen.
2. työstää erilaisia materiaaleja kokeellisin ottein.

TARVIKKEET

sakset, täyte/mustekynä,
lyijykynä, mustetta, vettä,
vesiliukoista maalia, hiiltä,
tikkuja, vesiohenteista
liimaa/askarteluliimaa,
teippiä, väriliidut, paperia,
kahvia, teetä, mehua,
jätelöä, hiekkapaperia,
lappio, liitua, sanakirja,
kiviä, jostain löydetty
valokuva, aikakauslehti tai

LÄISKISSÄ JA LAIKUISSA PIILEE MONENLAISTA KAUNEUTTA.

**ÄLÄ LIIMAA TÄHÄN MITÄÄN.
ÄLÄ KIRJOITA TÄLLE SIVULLE.
ÄLÄ PEITÄ NÄITÄ SANOJA.
ÄLÄ KOSKE TÄHÄN SIVUUN
LIKAISILLA NÄPEILLÄ. ÄLÄ LUE
TÄTÄ SIVUA SAMALLA, KUN SYÖT.
ÄLÄ KÄVELE TÄMÄN SIVUN
PÄÄLTÄ KENGÄT JALASSA. ÄLÄ
HIERO TÄLLE SIVULLE LIKAA.
ÄLÄ TAITTELE TÄMÄN SIVUN
KULMIA. ÄLÄ KIRJOITA TÄHÄN
VIESTEJÄ YSTÄVILLESII. ÄLÄ
REVI TÄTÄ SIVUA. ÄLÄ KASTELE
TÄTÄ SIVUA. ÄLÄ ANNA
YSTÄVÄSI KIRJOITTA A TÄLLE
SIVULLE MITÄÄN. ÄLÄ YRITÄ
PEITTÄÄ TÄTÄ SIVUA.**

1. Pyydä jotakuta tönäisemään tätä kirjaa samalla, kun piirrät tälle aukeamalle viivan.
 2. Toista kohta 1. monta kertaa.
- Voit myös piirrellä tähän viivoja, kun olet metrossa, autossa, bussissa jne. Merkitse ylös päivämäärä, aika ja paikka.

Koko elämäsi sinua on opetettu siivoksi: pidä asiat järjestyksessä, älä piirrä pulpettiin, pyri täydelliseen lopputulokseen ja ennen kaikkea – älä töhri. Tämä kirja antaa sinulle luvan unohtaa kaiken oppimasi. Se on kuin ikioma sotkutehtaasi: paikka, jossa voit päästää irti, roiskia, töhriä, räiskiiä ja tehdä kaikkea sitä, mikä "todellisessa maailmassa" on torujen uhallä kielletty.

Tästä kirjasta löytyy vain kolme sääntöä:

- 1. Älä yritä luoda mitään kaunista.**
- 2. Älä ajattele liikaa.**
- 3. Jatka töhrimistä olosuhteista huolimatta.**

Nyt on lupa sotkea.

